

Mezi Berlínem a Prahou

Střední Evropa ve vzpomínkách
čínského historika
(Hsi-Huey Liang)

Hsi-Huey Liang

- * 1929 Berlín, + 2004 New York
- Profesor na Vassarově koleji v New Yorku
- Přednášel moderní evropskou historii, zejména dějiny střední Evropy
- VŠ vzdělání – Cambridge/Yale
- Se svými žáky absolvoval cestu do SSSR (1988) a po pádu železné opony do Berlína a Prahy
- Je autorem několika historických prací a vzpomínkové knihy věnované předválečnému Berlínu

Hsi-Huey Liang

- Jeho otec působil jako diplomat v Berlíně, Praze a Bukurešti
- Během druhé světové války se vrátili do Číny – Liang=střední škola
- Po válce návrat do ČSR – 1948 – problémy s StB + maoistou na pražském velvyslanectví

Liangovo studium

- Nejprve na německé škole v Praze
- Potom do r.1939 na francouzské škole v Praze
- Následně v Rumunsku, nejprve na francouzské, potom na německé škole
- V Rumunsku vidí nastupující fašismus v roce 1941 se přesouvá zpět do Číny, kde studoval střední školu. VŠ studoval v Cambridgi a zakončil doktorátem na Yaleu.

Pohled na Rakousko

- Píše o Rakousku jako o umírněném
- Píše o hnutí „Osvětový svaz“, hnutí umírněných umělců, založené za Rakousko-Uherska, v roce 1903
- Zabývali se např.tím, aby bylo v RU více českých kaváren
- Rakousko tyto snahy uznávalo, přelom 19. a 20. století ovšem přinesl i jazykové problémy, příliv slovanského dělnictva do Prahy (čeština x němčina)

Pohled na ruskou revoluci 1905

- Na rozdíl od záp. Evropy (př. Francie) vyvolala v Berlíně málo pozitivních ohlasů, v Praze jen o něco málo více.
- V Praze a Berlíně hlavní dva sympatizanti ruské revoluce – Ernst Reuter a Bohumil Šmeral (člen KSČ)

První republika a Karel Čapek

- V Praze Liang žil v roce 1933 až 1939
- Pamatuje si na přejmenovávání ulic, mizení rakouských znaků
- Příliv migrantů (např. z Ruska – útěk před bolševiky + agenti).
- Chválí Čapkovu tvorbu, zaměřuje se na jeho dětské knížky, srovnává je s berlínským spisovatelem Kaestnerem, který dle něj neměl zdaleka tak kladný vztah k Výmarské republice, jako Čapek k Československu.

Liangův výzkum policie

- Liang psal habilitační práci na téma „Berlínská policie ve dvacátých letech 20.století“
- Na Yaleově univerzitě ji přijali, ale nikdy ji nevydal tiskem (rarita)
- Důvody výzkumu policie – analýza problémů poválečného Německa, touha po dobrodružství

Německo a Čína

- Ve sporu Japonsko X Čína se západní mocnosti za 2.sv. války přikláněly k Číně, zatímco Japonsko bylo na straně Hitlera (osa Berlín – Řím – Tokio).
- Vztahy Číny s Německem za Výmarské republiky převažovaly nad jejími vztahy s ČSR, 1928 Německo uznalo Čankajškovu vládu v Nanjingu.
- Od r.1936 dodávalo Německo Číně zbraně

Nacismus v Praze

- O válečné Praze se Liang moc svým studentům nezmiňoval, zřejmě z šoku
- Zajímala ho válečná „Ordnungspolizei“ – pořádková policie
- V roce 1994 studoval v Praze ve Státním ústředním archivu spisy protektorátní policie

Komunismus v Praze

- 1948-49 byl jeho otec Lone Liang vyslancem tehdy nacionalistické Číny v Československu – rozhovory s československými komunisty byly nemožné
- Po roce 1989 se seznámil s Rudolfem Turberem, dnes nezávislým novinářem, pracujícím pro tělesně postižené v Berlíně, který dříve působil v řadách Stasi.

Karel Čapek ještě jednou

- V devadesátých letech navštívil v Praze čítárnu Památníku národního písemnictví
- Studoval tam Čapkovu korespondenci se zahraničními přáteli
- Považuje Čapka za velkou vzpruhu pro Čechoslováky v období války
- Mluví i o jeho díle L'Europe en 1938 vue par un Tchèque – Evropa v roce 1938 pohledem Čecha
- (esej vyjadřující naději o budoucnost Evropy z pohledu různých národů)
- O Benešovi tvrdí, že byl frankofil, Masaryk se přikláněl spíš k Americe.

Pád Berlínské zdi

- Popisuje konec NDR a události, které k němu vedly
- Zaměřuje se na rozklad Stasi, jako zdroj svých tvrzení uvádí citace a následně rozhovor s berlínským komunistou a agentem Stasi Turberem
- Turber později politicky tápe a je nevyhraněn,
- už v 60. letech pochyboval o komunismu, ačkoliv nebyl vyložený disident (Souhlasil se stavbou Ber. zdi, ale kritizoval povinný nábor všech studentů univerzit do národní lidové armády – jinak jim hrozil vyhazov ze školy).

Závěr

- Popisuje Turberův život – byl z chudé rodiny, až do roku 1989 naivně věřil v komunismus, teprve pak začal mít o něm pochyby (viz. Rozhovor).
- Cituje Turbera: „Znal jsem policejní spisy tisíců lidí, vždy ale obsahovaly jen negativní sdělení“, napsal Liangovi v dopise.
- Naposledy se Liang vydal do Evropy se svými studenty v roce 1990, celkově svoje bádání střední Evropy a cesty po ní hodnotí pozitivně, jako zajímavou zkušenost, kterou mohl předat dalším generacím.

Děkuji za pozornost

- Vypracoval: Hubert Horský